



ORDLØSE BILLEDØGER BYGGER BRO TIL FORÆLDRENE

PLC-medarbejder Hatun Bilgin har grebet bolden, og som en del af projektet *Den nationale indsats for børn og unges læseglæde* har hun introduceret ordløse billedbøger til forældre og børn i indskolingen. Hun fortæller om konceptet og om at omsætte idéen i praksis.

Jeg fik idéen, da jeg havde en klasse med her på skolebiblioteket for at låne bøger. Her kommer en dreng hen til mig og er sur og frustreret. Han smider to bøger på bordet, og jeg siger: "Åh, du ser lidt sur ud - er det ikke lige bøger for dig? Han svarer: "Jeg ved det ikke, jeg har ikke læst dem". Så siger jeg: "Hvorfor har du ikke læst dem, skal du så ikke låne dem igen?" "Nej, for mor og far kan ikke læse dansk".

Jeg kunne med det samme se, at der var et problem. Hans læseglæde blev knækket fuldstændigt, fordi mor og far ikke kunne dansk. Når jeg kigger på klasse-sammensætningen og elevernes baggrunde, er der mange tosprogede. Der kan det være svært at stille forældrene i den situation – at når børnene kommer glade hjem med en bog og gerne vil læse sammen, så kan det ikke lade sig gøre. Fordi forældrene ved faktisk ikke, hvad der står, uanset hvor meget de gerne vil.

Jeg satte mig ned med den her dreng, og vi tog en bog, hvorefter jeg begyndte at læse lidt. Jeg læste dog ikke hele teksten, men stoppede undervejs og bad ham fylde hullerne ud. Jeg spurgte: "Hvad tror du så der sker?" Så var det hans tur til at fortælle lidt og selv digte videre.

På Nymarkskolen i Slagelse kan forældresamarbejdet om læsning godt være en udfordring. Det gælder særligt, hvis forældrene taler meget lidt eller slet intet dansk. Hvordan får man skabt en god læsekultur i hjemmet, hvis sproget risikerer at spænde ben for en fælles oplevelse med bøger?

“Men er det bare det?”, spurgte han. Og ugen efter var han tilbage efter flere bøger. Vi er som voksne vant til, at man læser det op, som står i bogen. Man digter ikke bare. Men i stedet for, at det er mig som voksen, der skal læse en bog op, hvor barnet skal lytte, kunne det i stedet være barnet selv, der fortæller mig, hvad historien handler om. For en ting er, at man læser teksten, men en anden ting er, at der også er billeder.

Dialogisk læsning kan hjælpe de sprogfattige børn

Jeg havde dialogisk læsning hele sidste år med 0. og 1. klasse, og her kommer der altid en masse gode tanker og en masse refleksioner. Det er den tankegang, der ligger til grund for mit arbejde med de ordløse bøger. I forlængelse deraf tænkte jeg: “Hvis vi nu tager sprogbarrieren ud, kunne det så være, at mor og far godt vil og kan være med?”

Det handler også om, at man viser, hvordan man som familie kan udvide sit sprog derhjemme - også det sprog, som mor og far taler. Hvis tingene fungerer derhjemme, så tror jeg kun, der er gevinst ved det.

Vi havde den første forældrereaktion i foråret, hvor forældrene kom på skolebiblioteket sammen med børnene. Her kunne jeg se, at forældrene blev aktive, og børnene blev endnu mere aktive. En af drengene, en dygtig læser, blev faktisk til en start også lidt provokeret af det. Han var vant til at skulle roses for at kunne læse tekster, og her var der ingen ord. Her måtte han så lytte til sin mor, der opmuntrede ham til at kikke på billederne. Pludselig læste han sammen med hende. Med de ordløse bøger blev børnene medskabere i langt højere grad, og forældrene kunne involvere sig på en anden måde. Den her måde at læse sammen på er noget, man kan dele som familie, uden at det er kravstyret.

Der skal ikke være et rigtigt og et forkert svar

Tilgangen med de ordløse bøger tænker jeg helt klart også kan bruges både på mellemtrinnet og i udskoling. Der sker desværre ofte det, at når eleverne bliver ældre stopper de med at undre sig over noget, fordi de har fået at vide, at der altid er et rigtigt og et forkert svar. Så hvorfor skulle man så undre sig? Jeg tager også mig selv i det, når min søn stiller mig et spørgsmål, og jeg bare svarer: “Sådan er det bare.” Og det er så dumt, fordi man ødelægger nysgerrigheden og kreativiteten.

Udskolingselever har svært ved at stille kritiske spørgsmål, fordi de har fået at vide, at ‘sådan er det bare’. Med ordløse bøger er der ikke noget rigtigt eller forkert svar. Min 5. klasse ville være vildt gode til det her - hvor de f.eks. skulle prøve at digte en historie sammen.

Eleverne kan også øve sig på gangen i skolen og måske prøve at optage deres stemmer på voice recorder, mens de bladrer og læser eller fortæller. Derefter kan det jo lægges op på skoletube.

Det betyder meget, hvordan man præsenterer bøger, og hvad man bruger dem til. For mig handler det også om, at man kan le-

ge sig ind i fortællingen. Eksemplet med drengen og hans mor på biblioteket viser også, at mange børn er vant til, at det er de voksne, der fortæller, hvad det rigtige er, sådan at det legende og fantasifulde bliver svært. Den her tilgang udvider idéen om, hvad en bog skal kunne.

En måde at nå en ny målgruppe

Idéen med ordløse bøger kan du i min optik ikke lave uden forældrene. Det handler om, at de skal gøre det som et fælles familieprojekt, og så skal vi sådan set bare facilitere det og sætte rummet og rammerne til rådighed. Vores første møde med forældrene var som sagt her på skolen, og mange forældre kendte ikke en gang biblioteket her.

Næste gang bliver på folkebiblioteket, hvor vi tager børnene med. Vi beder forældrene hente dem efter skole der. Så kan de have en hyggelig stund sammen og måske også få lånt nogle bøger. Hvis vi har forældrenes opbakning til det, kunne vi godt tænke os at gøre det til en fast ting på folkebiblioteket f.eks. den første fredag hver måned. Folkebiblioteket her fandt også ud af, at de faktisk ikke havde så mange ordløse bøger før projektet her. Nu er der købt ind til både vores PLC og folkebiblioteket.

■ Slagelse Kommune deltager sammen med 16 andre indsatskommuner i projektet *National indsats for børn og unges læseg-læde* - et styrket samarbejde mellem folkeskolens pædagogiske læringscentre og folkebibliotekerne, der løber fra 2023-2025 og er støttet af Udviklingspuljen under Slots- og kulturstyrelsen.

Læs mere om den samlede indsats her:

fremtidensbiblioteker.dk/brn-og-unges-lsegilde

■ AMANDA ØSTERGAARD EGEBO

Projektkoordinator

Tænketanken Fremtidens Biblioteker

Tank Op. Tænketanken Fremtidens Biblioteker lancerer deres egen podcast

Tank Op er til dig, der gerne vil holde dig opdateret på aktuel biblioteksudvikling - lige fra børns læsevaner, informationskompetencer og målgruppebaseret viden til bibliotekernes arbejde med verdensmål. Værterne består af Tænketankens Fremtidens Bibliotekers egne projektledere, der giver dig den nyeste viden, faglig inspiration, konkrete cases og værktøjer, som du kan bruge i dit daglige arbejde med biblioteker.

LYT HER:

